

Virksund 1, SMS 933A. Gennemsyn af makrofossilprøverne

Peter Steen Henriksen

Virksund 1, SMS 933A. Gennemsyn af makrofossilprøverne.

Peter Steen Henriksen, Nationalmuseet, Danmarks Oldtid/Naturvidenskab

Baggrund:

Museum Salling, Kulturhistorisk Afdeling, Arkæologi har i 2008 udgravet et område på omkring en ½ ha ved Virksund: Virksund 1, SMS 933A, SB-nummer 130117-243. Ved udgravningen fandt man 7 hustomter dateret til ældre bronzealder og senneolitikum.

Ved udgravningen blev der udtaget 275 jordprøver til makrofossilanalyser, og disse prøver er efterfølgende blevet floteret på Arkæologisk afdeling i Højslev.

106 prøver, primært fra tagbærende stolper og gruber, er blevet gennemset under stereolup på Nationalmuseet, Danmarks Oldtid/Naturvidenskab, med henblik på at vurdere om prøverne er egnede til en nærmere arkæobotanisk analyse.

Resultaterne af gennemsynet:

Resultatet af gennemsynet kan ses i bilag 1. Indholdet af makrofossiler varierede meget i prøverne, en stor del af prøverne indeholdt hovedsageligt trækulsfragmenter, sand og recente rødder.

Derudover indeholdt nogle af prøverne enkelte korn og frø fra markkruddt. Kornkernerne var generelt meget dårligt bevaret, de få, der var velbevarede, kunne bestemmes til Nøgen Byg og Emmer/Spelt.

Indholdet af makrofossiler i prøverne fra Virksund 1 er generelt så lille, at det ikke kan anbefales at udføre nærmere analyser.

Prøver til AMS:

Der er udtaget kornkerner og ukrudtsfrø til AMS-datering fra prøver fra Hus 1, Hus 2, Hus 4, Hus 5, og Hus 7 (se bilag 1).

Bilag 1

Resultatet af gennemsyn af prøver fra SMS 933A

I tabellen er der anvendt følgende forkortelser: **x** – enkelte, **xx** – få, **xxx** – en del, **xxxx** – mange, **xxxxx** – dominerende.

Afgrøder:

H. - Hordeum (Byg),. – Triticum (Hvede), **T.d.** – Triticum dicoccum (Emmer), **T.s.** – Triticum spelta (Spelt).

Markukrudt/andre frø:

Pers. – Persicaria maculata/lapathifolium (Fersken/Bleg Pileurt), **Ch.** – Chenopodium (Gåsefod), **Ch.a.** – Chenopodium album (Hvidmelet Gåsefod), **Sp.** – Spergula arvensis (Spergel),

R.a. – Rumex acetosella (Rødknæ), **Polyg.** – Polygonum aviculare (Vej-Pileurt), **Fallopia** – Fallopia convolvulus (Snerle-Pileurt), **Pl.l.** – Plantago lanceolata (Lancet-Vejbred), **Stell.** – Stellaria (Fladstjerne).

Andet:

rr – recente rødder.

Hus 1 ÆBRA II-III

X-Nr.	Anlægs-nr.	Afgrøder	Aksled	Markukrudt	Andre frø	Trækul, mm.	Andet	Vol. ml.
170	A429, tagstolpe	x		x Pers. , x		xx 0-20	rr	50
178	A422, tagstolpe	1 T d/s + x		x Ch.a.	x	xx 0-5	rr, T. til AMS	40
418	A434, tagstolpe	1 H. + x				xx 0-5	rr	40
420	A450, tagstolpe	1 H. + T. , x				xx 0-10	rr + sand	50
422	A448, tagstolpe	x			x	xx 0-5	rr + sand	30
424	A446, tagstolpe	x				xxx 0-5	rr	40
426	A458, tag-st.spor	3 H. + x				xx 0-10	rr	40
427	A458, tag-st-hul	x		1 R.a.		xx 0-5	rr	25
429	A436, tagstolpe	x		x Pers. + Polyg.	x	xx 0-10	rr + sand	50
431	A437, tagstolpe	x		x Pers. + Ch.		xx 0-5	rr + sand	75
433	A439, tagstolpe	4 H. + x		2 Bromus	x	xxx 0-15	rr + sand, H. til AMS	150
442	A477,dør-st.	1 H.				xxx 0-10	rr + sand	50
444	A478,dør-st.	1 T.				xxx 0-15	rr + sand	75
468	A545, tagstolpe						kridt-fragm. 0-10 mm, rr	75
472	A444, tagstolpe						rr + sand	100
475	A550, tagstolpe	x					opblæret fork. org. matr., rr + sand	150
478	A551, tagstolpe	x					rr + sand	100
480	A471, tagstolpe	x					rr + sand	75
482	A470, tagstolpe						rr + sand	30

X-Nr.	Anlægs-nr.	Afgrøder	Aksled	Markukrudt	Andre frø	Trækul, mm.	Andet	Vol.
484	A466, tagstolpe	1 T. d/s + x					rr + sand	40
486	A469, tagstolpe			1 Polyg.			rr + sand	25
488	A496, tagstolpe	x					rr + sand	30
490	A497, tagstolpe	1 T.					rr + sand	50
493	A498, tagstolpe			1 Ch.a.			rr + sand	40
495	A499, tagstolpe						rr + sand	40
515	A526, tagstolpe	x					rr + sand	75
517	A522, tagstolpe	1 T. d. + x		1 Ch.	1 Eleocharis		rr + sand	30
531	A521, tagstolpe			xxx Fallopia			rr + sand	120
573	A519, tagstolpe	xx H + T, xx					rr + sand	150
575	A528, tagstolpe						rr + sand	40
577	A530, koge-grube					xxxx 0-10	sand + rr	50
579	A532, koge-grube					xxxxx 0-15		75
580	A531, koge-grube	x				xxxxx 0-10		60
581	A548 lag 1, grube					xxx 0-10		120
582	A548 lag 2, grube					xxxxx 0-10	sand + rr	30
583	A548 lag 3, grube					xxxxx 0-10		50

Hus 2   ÆBRA II-III

X-Nr.	Anlægs-nr.	Afgrøder	Aksled	Markukrudt	Andre frø	Trækul, mm.	Andet	Vol. ml.
235	A118, tag-stolpe				x Fabaceae	xxx 0-5	kvist, sand + rr	75
237	A117, tag-stolpe	1 T.d.			x	xxx 0-5	sand + rr, T. til AMS	75
240	A116, tag-stolpe	2 H.			1 Poaceae	xxx 0-10	sand + rr	20
241	A115, tag-stolpe	2 T. d/s			1 Poa	xxx 0-10	sand + rr	75
243	A113, tag-stolpe	x H. + T.		x Pers.	1 Poaceae	xxx 0-5	sand + rr	40
246	A114, tag-stolpe					xxx 0-5	sand + rr	50
248	A111, tag-stolpe	x H. + T. d/s		x Pers.		xxx 0-10	sand + rr	50
250	A110, tag-stolpe	1 H.				xx 0-10	sand + rr	30
252	A108, tag-stolpe					xx 0-10	sand + rr	40
254	A109, tag-stolpe			x Fallopia		xx 0-10	x halmfragm. sand + rr	40
256	A105, tag-stolpe					xx 0-10	sand + rr	200
258	A107, tag-stolpe					xxx 0-10	sand + rr	100
260	A104, tag-stolpe					xxxx 0-20	rr	40
262	A102, tag-stolpe						Prøven mangler	
264	A130, væg-stolpe	6 T. d/s		xx Fallopia + Pers., x Ch.	x	xx 0-5	sand + rr, T til AMS	30

Hus 3 ÆBRA II-III

X-Nr.	Anlægs-nr.	Afgrøder	Aksled	Markukrudt	Andre frø	Trækul, mm.	Andet	Vol. ml.
42	A24, tagstolpe					xx 0-5	rr + sand	15
43	A18, tagstolpe				x Cyperaceae	xx 0-5	rr + sand	20
44	A17, tagstolpe	2 T.			x Poaceae	xx 0-5	rr + sand	75
45	A19, tagstolpe					xx 0-5	x Lyng-kviste, rr + sand	40
46	A59, tagstolpe					xx 0-5	rr + sand	15
47	A62, tagstolpe	1 H.		x Ch.	x	xx 0-5	rr + sand	40
48	A58, tagstolpe	1 H.				xxx 0-20	rr + sand, H. til AMS	30
49	A33, tagstolpe	xx				xxx 0-15	rr + sand	30
50	A60, tagstolpe	x				xxxx 0-10	rr + sand	40
51	A52, tagstolpe					xxxx 0-10	rr + sand	50
52	A61, tagstolpe					xx 0-10	rr + sand	100
53	A55, tagstolpe					xxx 0-10	rr + sand	75
59	A65, grube					xxx 0-10	rr + sand	20
60	A26, grube	x T.	x T.d.		x Poaceae	xxx 0-10	x halm, rr + sand	40
62	A27, kogegrube					xxxxx 0-15		100
63	A31, kogegrube					xxxx 0-10	rr	75
64	A76, grube	2 H.		x Pers.		xxx 0-10	rr + sand, H. til AMS	30
65	A77, grube	x				xxx 0-10	x rodbasis, rr + sand	25
92	A36, dørstolpe					x 0-5	rr + sand	30
93	A37, vægstolpe					x 0-5	rr + sand	30

Hus 4   ÆBRA

X-Nr.	Anlægs-nr.	Afgrøder	Aksled	Markukrudt	Andre frø	Trækul, mm.	Andet	Vol. ml.
85	A2, Tagstolpe					xx 0-3	rr + sand	40
86	A2, Tagstolpe					x 0-5	rr + sand	30
87	A3, Tagstolpe					x 0-5	rr + sand	15
89	A3, Tagstolpe					xx 0-5	rr + sand	25
90	A4, Tagstolpe	x H.				xxx 0-5	rr + sand	40
91	A4, Tagstolpe					x 0-5	rr + sand	30
94	A5, Tagstolpe	x H.		x Polyg.		xxx 0-10	rr + sand	75
95	A5, Tagstolpe					xx 0-5	rr + sand	20
96	A7, Tagstolpe	x				xx 0-5	rr + sand	20
97	A6, Tagstolpe					xxx 0-10	rr + sand	100
200	A8, Tagstolpe					xx 0-10	rr + sand	25
201	A9, Tagstolpe	x T.		x Pers. + Ch.		xxx 0-10	rr + sand, T. til AMS	30
202	A13, grube			x Pers.		xxxxx 0-10	rr + sand	30
204	A13, grube	x T.				xxxxx 0-10	sand	60
205	A14, kogegrube					xxxxx 0-10		200
206	A16, grube					xxx 0-10	sand	20
208	A15, grube	x H.v.n.				xx 0-5	sand, H. til AMS	25
209	A258, grube			x Pers.		xxxxx 0-30		400
210	A257, grube					xxxxx 0-15		50
211	A260, Stolpehul/grube					xxxxx 0-15	x Kridt 0-15 mm	40

Hus 5   ÆBRA

X-Nr.	Anlægs-nr.	Afgrøder	Aksled	Markukrudt	Andre frø	Trækul, mm.	Andet	Vol. ml.
70	A 82, tagstolpe	x				xxx 0-10	rr + sand	60
71	A83, tagstolpe					xx 0-10	rr + sand	75
72	A84, tagstolpe					xx 0-10	rr + sand	50
73	A85, tagstolpe					xx 0-10	rr + sand	60
74	A86, tagstolpe					xxxx 0-25	rr + sand	120
75	A236, tagstolpe					xxx 0-5	rr + sand	50
76	A87, tagstolpe					xxx 0-5	x rod/stængelbasis, rr + sand	100
77	A88, tagstolpe					xxx 0-10	x rod/stængelbasis, rr + sand	75
78	A89, tagstolpe	x H.		x Pers. + Ch.	x Eleocharis	xxx 0-10	rr + sand, H. til AMS	50
79	A90, tagstolpe	x H.			x	xxx 0-10	rr + sand	100
80	A91, tagstolpe	x H.				xxx 0-10	rr + sand, H til AMS	75
81	A237, tagstolpe	x				xxx 0-10	rr + sand	120

Hus 7   SN/ÆBRA

X-Nr.	Anlægs-nr.	Afgrøder	Aksled	Markukrudt	Andre frø	Trækul, mm.	Andet	Vol. ml.
278	A679, Grube	x T.			x Poaceae	xxxx 0-10	sand, T. til AMS	25
279	A680, Grube	x H.v.n.				xxx 0-5	rr + sand, H. til AMS	30
280	A683, Grube					xx 0-5	rr + sand	25